

ACCIÓ CATALANA

PUBLICACIÓ SETMANAL

Redacció i administració: Trafalgar, 14. - Barcelona.

A la Conferència nacional que originà la formació d'ACCIÓ CATALANA, a les reunions preparatòries que la precediren, celebrades en diversos indrets de la pàtria i als diversos actes de propaganda que han tingut lloc posteriorment, s'ha presentat com a un factor important de la seva organització la disciplina i la solidaritat entre els seus components. Ésser d'ACCIÓ CATALANA no és pas inscriure's a una entitat per a veure què passa, encuriosir-se pel què es farà o simplement per la inèrcia d'enrolar-se allà on hi ha gent que es mou. Si com ha estat dit amb la nostra organització s'inicia un activisme català, el primer senyal d'aquest activisme és l'inscriure's.

Podria teme's per bé que dubtem que s'esdevingui, que hi hagi qui solliciti el seu ingrès a ACCIÓ CATALANA i s'hi situï en espectador, àdhuc en crític disposat a licenciar-se al bell punt que el cos dels associats, en marxa, emprenent el camí que s'ha assenyalat, no atengui algun criteri particular. O que hi hagi també, i encara n'és més dubtosa l'existència, que es valgui d'un falliment parcial, d'un petit error de tàctica, d'una vacil·lació a l'extrem d'una de les ales desplegades de l'expedició d'avantguarda, per remoure cel i terra i abandonar els companys en llur primera temptativa d'avenç.

ACCIÓ CATALANA demana a aquells que la integren, una fe. No és pas la nostra organització la d'un cabdill aventurat que mou a grat seu els sequaços ni la multitud anònima que segueix a les palpentines directives imposades per un grup misteriós o interessat. ACCIÓ CATALANA és un feix de patriotes devots que s'han assenyalat com a comú denominador llur afany d'activar la renacionalització de la Catalunya descastada, l'accelerar el ritme cordial dels que creuen anys ha en Catalunya, el preparar una generació combativa que es doni com a fita immediata l'assoliment de la llibertat de la pàtria.

Cada inscrit és, per sí mateix, un delegat d'ACCIÓ CATALANA, que en viu el desplegament, que n'intueix la força magna que representa, que en té prou amb l'esguard coincident del company o amb una càlida estreta de mà, per entendre's sense mots, boca closa, ell amb el més pròxim camarada i tots dos amb la multitud mobilitzada.

S'ha dit que la nostra organització era com una maçoneria patriòtica, els elements de la qual eren germans. Així, a cada indret de Catalunya on hi hagi un inscrit a ACCIÓ CATALANA, cadascun de nosaltres hi tindrà el seu amic millor, el company més desinteressat, el germà més devot.

Cal establir una comunió perfecta entre els inscrits, per tal que el batec dels cors sigui u i sigui una la voluntat que els mou. Si un error és comès o una velleïtat és descoberta, cadascun dels inscrits ho ha de viure en dolor propi, avançant-se el primer per l'esmena, no dient mai:—què han fet!, sinó doblant l'esforç per suplir el que fallarà, afanyant la passa no per retirar-se i fugir ans per prendre el lloc del feble per ço que davant l'enemic el brill de les cuiraces sigui igual en nombre i la remor de la massa tingui una modulació ascendent.

“Acció catalana”

Demaneu als nostres amics de fer-se càrrec dels petits retrassos en l'aparició d'aquest setmanari. Les causes són diverses, totes elles ben involuntàries. El retard a rebre alguns originals per mor de la desorganització postal, han motivat l'haver-los de suplir per escrits nous que no es troben pas sempre a l'abast de la mà. ACCIÓ CATALANA però posa tot el seu esforç per a normalitzar la seva aparició.

Alguns inscrits ens comuniquen que no reben el setmanari. La culpa no és nostra. ACCIÓ CATALANA és tramès immediatament després de la seva aparició a tots els inscrits, sense mancar-n'hi un, per a la qual cosa és posada una cura màxima. És però convenient que aquestes diferències ens sigui comunicada per a poderne esbrinar l'origen i posar-hi, en el possible, esmena. I diem en el possible perquè són notòries les causes exteriors que pertorben el tràfec normal dels ciutadans.

El número 1 d'“ACCIÓ CATALANA” ens és reclamat sovint pels inscrits de poc. Recordem novament que aquella edició s'exhaurí i que no fou possible tal com era el nostre desig una reedició. En canvi, dels nostres números apareguts (2, 3, i 4) en tenim a la disposició dels nostres amics i ben agradable ens serà de poder-los atendre en llurs demandes.

Havent-se demanat per part d'alguns inscrits forans de procurar trametre'ls el setmanari en condicions pulcres per facilitar-ne l'enquadernació, ens plau notificar que ven aviat proveïrem la nostra publicació d'unes cobertes de color còmodes i elegants.

Tot agraïnt la deferència, assabentem els companys en catalanitat que ens trameten circulars i gasetilles per a llur publicació a ACCIÓ CATALANA, que no totes elles hi poden tenir cabuda. No pas per disconformitat naturalment amb llur contingut, sinó perquè no s'adiuen ben bé amb el to del periòdic. No cal doncs estranyar que algunes gasetilles trameses fa poc no siguin publicades. Tot adherint-nos entusiàsticament als actes que propaguen, no tenen un interès immediat per al lector d'ACCIÓ CATALANA.

25 CTS.

UNA ALTRA FALLIDA

L'autonomia universitària

Una altra fallida del col·laboracionisme (i van... quantes?) és el plet de l'autonomia universitària.

Comencem per dir que la campanya forta pro-autonomia universitària fou començada en aquells moments de l'any 1919 que tot Catalunya s'alçava demanant l'autonomia integral i la major part dels catalans, de tota bona fe, es pensaven tenir-la a l'abast de la mà. Per això hi hagué nacionalistes que no s'hi adheriren a aquella campanya, car si l'autonomia integral hagués reeixit, l'autonomia universitària hauria estat la perpetuació de la universitat espanyola dintre de la Catalunya catalana. Era ben suspecta l'actitud de molts dels que feien costat als iniciadors de la campanya (aquests si, bons catalans i prestigiosos universitaris): hom podia creure que llur mòbil no era d'altre que l'evitar la catalanització de la nostra universitat, impedint que passés a dependre de l'Estat espanyol a l'Estat català. I ara s'ha vist: avui que no hi ha perill d'això, aquells *autonomistes* no protesten, s'avenen a la quieta al decret del ministre Montejó.

En protestarem nosaltres?

Con universitaris protestariem, per bé que la regeneració científica de la Universitat no és qüestió de règim, sinó de personal. Com a nacionalistes ens cal dir que la qüestió és *res inter alios acta*. És un afer de descentralització de serveis.

A conseqüència del decret Silió, la Universitat de Barcelona fou cridada a redactar el seu Estatut. I aquell estatut consagra la llengua espanyola—per allò de l'*iberoamericanismo*—com oficial de la Universitat, admetent el català només que pels ensenyaments referents a Catalunya, com hauria de fer-ho per tota altra llengua en casos similars, si un veritable esperit científic hi presidís. Si el criteri espanyolista que l'Estat reflexa és el de la

majoria dels claustrals, no veiem cap aventatge pel nacionalisme de l'Universitat en què hi governin ells o depengui directament de l'Estat espanyol. Si aquell criteri no era el de la majoria, si una majoria nacionalista de claustrals va avenir-s'hi com a un *pire aller*, creient que així l'autonomia universitària seria un fet, i poc a poc podrien anar avançant, ja han vist el resultat. No tingueren la valor de caure enbolcallats amb la bandera de la Pàtria, conquistant la simpatia i la protesta dels bons catalans, i ara cauen de bracet d'universitats de tant prestigi i tanta tradició científica com les de Granada i Múrcia.

Altrament, en aquest darrer curs, on s'ha vist que l'Universitat gaudís d'autonomia? Recordem vagament, com exercici d'aquesta autonomia, els entrebancs per a la conferència de l'Il·lustre professor Ferrari, de Bolonya, recordem que l'Ajuntament hagué de donar estatge municipal a la seva càtedra de Dret marítim que el curs anterior el tenia a la facultat de Dret; recordem... la confirmació en llur càrrec de les autoritats acadèmiques nomenades pel Govern, recordem... potser res més.

Diu que no ha pogut treballar la Universitat autònoma per manca de recursos. Sempre havem cregut que autonomia sense hisenda no és res més que el dret de corsecar-se. Reconeixent-ho així, és que ara han suspès l'autonomia universitària, per tal com en la llei de Presupostos suara aprovada, no ha estat previst el fonament econòmic de l'autonomia. Aquesta llei però ha estat discutida i aprovada a les Corts espanyoles amb el vot dels senadors i diputats universitaris, autonomistes i regionalistes. Els qui podien impedir la causa per què protesten ara de l'efecte?

El cas dels telèfons altra vegada?

Dins els límits de la Península Ibèrica hi ha un nombre de races que no han arribat a un grau suficient de fusió i de caracterització per donar vida a un nou tipus ètnic. Hom pot parlar d'una raça anglesa, però no d'una raça espanyola.

Tampoc en un sentit aproximat alludint a una unitat perfecta de sentiment i de cultura—no és lícit d'emprar aquest mot. Menys cert és encara que pertanyin a una mateixa raça cent vint-i-quatre milions d'homes. Per arribar a aquesta xifra verament important cal cometre l'atzagaiada de comptar-hi uns quants milions d'indis, de tagals, de jueus, de negres, etc. A Xile, hom anota com excepcional un 3 per 100 d'habitants de pura extracció espanyola. En les altres repúbliques el tant per cent és força inferior.

Havent dit això, qualsevol comprèn que, la comunitat d'història i l'uniformitat de caràcter d'aquests cent vint-i-quatre milions d'homes sembli una mica difícil de provar. Nosaltres renunciem a provar-la. El lligam que hi pugui haver entre la història i el caràcter azteca i la història i el caràcter dels negres *congos* que habiten a Cuba o a Puerto Rico ens apar un enigma.

Resta la identitat de llengua que els senyors del Foment invoquen com a darrer títol de recomanació. Ens cal objectar només que el llenguatge de la majoria d'aquests senyors no és el del President Alvear ni el del President Alvear és idèntic ni vagament semblant al guaraní que parlen els indígenes del Paraguai... Aquests cent vint-i-quatre milions no constitueixen un equivalent d'allò que els anglesos amb una fina i discreta percepció de la realitat anomenen *the english speaking people*.

Ja ho dèiem al començament: no sabriem, ni sota pena de mort, escriure en menys línies una quantitat tan grossa d'inexactituds com les que ha aconseguit encabir l'anònim redactor d'aquest missatge en el paràgraf que havem copiat més amunt.

No pretenem, és clar, que la propaganda mercantil sigui inspirada per un criteri severament científic. Concedim de bon grat un ample marge de llibertat a la fantasia dels exportadors i dels comissionistes. Admetem sense esforç que un sedaire francès s'adreça als argentins parlant-los de la "raça llatina" i que un perfumista ianqui els retregui la doctrina de Monroe i l'ideal panamericanista. Cap d'aquests tòpics no implica una humiliació... Però sembla una mica indecent que l'anhel de congraciar-nos amb una clientela ens dugui a renegar de la nostra personalitat i a disfregar-nos amb la roba d'altri.

Sobre tot cal tenir present que l'eficiència del truc hispano-americà minva de dia en dia. Els Estats Units, sense retòrica, amb la sola organització de la

RÈPLIQUES

Casualment ha vingut a les nostres mans els missatge que ha adreçat al President electe de la República Argentina el Foment del treball nacional. Només en volem comentar un paràgraf.

"...Esperem, senyor President, que acollireu amb la vostra habitual benevolència aquest missatge de benvinguda a la nostra pàtria, expressió del pregó amor a la raça espanyola, a la qual pertanyen cent vint-i-quatre milions d'habitants del globe, constituïnt

per la seva història comú, uniforme caràcter i identitat de llengua, una de les majors unitats ètniques del món."

Vetací el paràgraf. Ni que ens matestin, en podríem combinar un altre que amb tan poques paraules digués tantes d'inexactituds. Els senyors del Foment han batut el record de la falsificació històrico-lingüístico-etnogràfica.

El president electe de la República Argentina ha estat només a Sant Sebastià i a Santander: d'on treuen que ha estat a la nostra pàtria?

La raça espanyola, des d'un punt de vista rigorosament tècnic, no existeix.

seva força, estenen el braç fins a Panamà. Els anglesos, sense necessitat d'haver llegit a les escoles el *Narro* i el *Juanito*, sense que s'hagin escarrassat a fer creure que Cervantes és llur màxima glòria, s'emparen financerament de Sud-Amèrica.

Els ESTUDIANTS

i Acció Catalana

El problema nacionalista ha viscut amb més febre que enlloc a les fredes aules de la Universitat. Primer amb el fervor d'uns quants, després amb l'entusiasme d'una minoria forta, els nostres principis han estat duts a la seu de l'ensenyament espanyol a Barcelona. I ara en el cor de tots els estudiants patriotes, hi ha només una dèria sagrada: la de bastir sobre les runes d'aquella carcassa burocràtica una Universitat nacional.

No pot, certament, acusar-se els estudiants catalans nacionalistes de defalliment ni d'indiferència. Ells han passat hores d'engúnia, però les han superades amb llur fe. Una fe que, a estones, ha estat excessiva: ens referim a la campanya duta a terme durant el curs 1918-19, adreçada a la catalanització de l'ensenyament. Aquesta campanya no fracassà ni per la força dels elements que s'hi oposaven ni per la moral de la minoria escolar nacionalista. Fracassà precisament per això: perquè els escolars nacionalistes eren una minoria.

Cal una Universitat nacional. Aquest és el mot que encén l'ànima dels estudiants d'avui. Bé, però no cal també, i abans de tot, infondre en cada estudiant el convenciment d'aquella fórmula? no cal conquistar-la massa indiferent?

A la Universitat de Barcelona el problema nacionalista cal situar-lo amb la mateixa cruesa que per tot. Havem de convence'ns que la tasca primordial, tot just començada, és la catalanització sistemàtica i profunda del nostre poble.

A la Universitat, aquesta catalanització ha de conseguir-se de cada estudiant indecís. Fora dolorós que es repetís el cas del catedràtic que permet als estudiants de parlar català a classe i aquests estudiants, catalans, responen en castellà. ACCIÓ CATALANA, que voldria la col·laboració persistent dels estudiants nacionalistes. En la magna obra que anem a començar, cada estament hi té la seva part. La dels estudiants és d'una responsabilitat i d'una glòria extraordinàries: han de ressuscitar un mort, han de fer viva i fecunda la Universitat de Barcelona.

Estudiants: no volgueu deixar passar els anys en què més útils podeu ésser a la Pàtria. Vingueu als nostres rengles a organitzar-vos, i conquisteu per a la causa dels patriotes la gran trinxera de la Universitat: Les joventuts universitàries han estat les que, a tot arreu del món, amb més braó i heroisme s'han batut per la llibertat de la seva terra.

Els estudiants de Catalunya no voldran ésser sords a la nostra crida. A l'avantguarda d'ACCIÓ CATALANA hi tenen el lloc llur.

REVISTA DE LA PREMSA

La joventut catalana

Carles Rahola a l'*Autonomista* de Girona (1 agost), estableix un contrast entre la joventut extremadament idealista de l'època del floralisme romàntic:

"La joventut aleshores feia versos, creava les belles arts, defensava el "tot o res" i era capaç de "comprometre's" per tal d'aconseguir l'utòpic "tot", subscribia ardents missatges per coses que, si bé eren vives en altres països, semblava que no tenien res que veure amb la nostra Pàtria".

i la joventut extremadament pràctica d'avui. S'ha passat, és cert, d'un extrem a l'altre. La veritat és que

"la nostra joventut no sent com la d'altres dies l'esperit de sacrifici per les nobles causes, ni es mou arborada per les santes revoltes, ni sap redreçar-se altivament davant la justícia i l'arbitrarietat que prenen les formes més variades i ens afecten a tots. Més que els ideals elevats l'empenyen gairebé exclusivament en les seves accions els afanys de lucre. El benestar és primer que el ben-ésser."

Aquesta joventut catalana no difereix però de la d'altres països. Per tot hom constata l'utilitarisme ultrancer:

"Sense que se'n lliurin aquells qui diuen treballar per a una major confraternitat per l'adveniment d'una humanitat major, on no perdurin aquelles injustícies que ens han portat al gran daltabaix que presenciem".

La majoria de nacions han però ofert en holocaust a un ideal patriòtic llurs joventuts millors. Catalunya aprengué a ésser utilitària abans que els altres països reposessin de llur tràfec guerrier. Ha estat el postguerra que ha ensorrat el món en el fang concupiscent i que ha mostrat a ple sol que la majoria d'ideals, els més oposats en pura doctrina, no eren per llurs porta-estendarts, adhuc per al major nombre de llurs seguidors sinó un mitjà per arribar a un resultat ideal: el platxeri sense esforç. Cal però que el nostre país reaccionï:

"Pensem per damunt de tot en Catalunya, puix que és ací on més ens dol de constatar aquest estat d'esperit en aquells qui són l'esperança de la Pàtria."

ACCIÓ CATALANA haurà atés el seu propòsit cabdal si un retorn a un idealisme, per dir-ho així, pràctic, si aquelles utopies abandonades malauradament per les nostres joventuts són represes no pas per exultar-se novament en gais esports sinó per a imposar-les amb un esforç constant, abnegadament com demana tota ideal reivindicatiu, heroicament com exigeix una acció verament jove. Cal doncs esperar.

"que no perduri aquest groller materialisme, aquest afany immoderat de riqueses i de gaudiments que a la fi ens anorrearia. Davant certes inquietuds que han fet esclosió totjust en esperits escollits de la nostra terra, confiem que aquesta crisi passarà i la joventut catalana dels nostres dies, emmirallant-se en l'exemple dels homes gloriosos d'altra temps tornarà a ésser aquella joventut creadora en què pensava el nostre gran poeta Maragall: "Nosaltres som aquells qui fem pàtries noves".

Salvar Catalunya

A *Joventut*, de Valls, (12 agost), el senyor A. Guart fa unes molt atinades consideracions sobre el desgavell espanyol. La manca de direcció governativa ha estès l'anarquia per tot fins a dominar en aquelles esferes on la disciplina és essencial. Allà on potser dissentim de l'articulista de *Joventut* és quan diu:

"Es per això que nosaltres que servem tota la nostra fe en el contingut de l'ideari de la Tradició i que creiem que només amb la seva aplicació íntegra hom pot salvar Espanya, havent d'actuar fortament per a tornar a un poble que es mor la fe en sí mateix, perquè retornant-li la consciència de la seva vàlua retorni a ésser allò que fou i enderroqui sistemes que estan incapacitats per a regir-lo".

Nosaltres que també tenim fe en el contingut de l'ideari de la Tradició, creiem que és la seva aplicació íntegra que pot salvar, no pas Espanya, ans la pàtria, Catalunya nostra Mare, que la fe en si mateix l'havem de donar únicament a ella per a retornar-li la consciència de la seva vàlua i perquè enderroqui els sistemes incapacitats per a regir-la.

El deure de la joventut d'ací i de Valls és de treballar pr la llibertat i la salut de la pàtria, i éssent la pàtria dels catalans Catalunya, tot esforç esmerçat a refer un Estat que es troba en l'estat que tan bé descriu el senyor Guast, és un esforç malaguanyat, és més aviat un lamentable reforç ofert a l'adversari que detenta la nostra llibertat nacional. El lema que ha d'unir-nos a tots ha d'ésser: salvar Catalunya!

És així com ho ha ben vist el senyor Miró-Esplugues a *Renovació*, de Tarragona, (13 agost). Si el desgavell espanyol per a l'articulista de Valls és lamentable, per al de Tarragona és motiu de joia:

"Aleshores alegrem-nos, catalans; els homes del Govern acaben de donar-nos la falsilla per anar de dret a la conquesta de les nostres reivindicacions.

Si un sol estament, per mitjà de la unió, pot anorrear tota la força del Govern, que n conseguirà un poble ardit com el català, conscient com el nostre poble, si, d'una vegada per sempre, fes el propòsit de deixar retòriques a banda i, a un sol pensament i un desig únic, emmenés tot ell, com un sol home, els seus passos pel camí de la lliberació?

Si constituíssim tots els catalans un front únic veritable i neguéssim el pa i l'aigua a tots els enemics de nostra casa, què passaria?

Que ens afollaria el goig de veure el poc que costa conseguir el que de veres vol el cor".

Acotacions

Signat "Max Renard", han aparegut a *Alt Empordà*, de Figueres, (29 juliol), unes interessants acotacions polítiques. Catalunya,—diu—té la seva llengua, la seva història, el seu dret, etc. Catalunya però seria una nació morta si li manqués un principi espiritual. Aquest principi es troba en la consciència que hom té de pertànyer a aquesta nació i la voluntat d'aquells qui la integren. Aquesta voluntat i aquesta consciència són l'esperit nacional.

Aquesta doctrina, que és la bona, exposada per En Rovira i Virgili, és la que els tractadistes del principi nacionalista de pertot han reconegut essencial.

"És inútil, de teoritzar contra l'existència de la nació catalana".

És inútil; però davant la inconsciència de nombre de catalans, de la feblesa patriòtica de la majoria i de la traïció d'uns quants, el teoritzar contra la nostra realitat nacional és, encara, eficaç. D'ací que cal que un dia i un altre dia, els patriotes íntegres persistim fins a convertir-la en una obsessió en la idea que Catalunya essent una nació no és reconeguda com a tal, ans al contrari es troba subjecta a un altre criteri nacional divers i advers.

"Podem ésser separatistes. Per ajustar aquests convenis específics dels quals parla Wilson—que han d'ésser la base de la futura Societat de les nacions, cal que els pobles que es voldran associar, tinguin abans reconeguda llur capacitat per pactar aquests convenis".

És la nostra tasca primordial. Per això tots els patriotes catalans qual-sevulga que sigui llur criteri respecte una futura política nacional per a Catalunya, convenen unànimement que allò que ara ha de preocupar-nos és el precipitar l'adveniment d'aquella llibertat que ha de donar-nos aptesa per fer allò que serà més útil per als destins de la pàtria.

"Recabem, per tant, per a la nostra nació, una completa independència abans del moment d'elegir la seva sort".

És doncs la lluita per la independència que ens donarà el criteri per a unir l'esforç de tots els patriotes devers un fi determinat. Si el mot és un i és una la bandera, cal reconèixer que l'objectiu no pot pas ésser més clar.

Informació errònia

Al *Mundo*, de Madrid, (14 agost), un tal Angel Pruneda hi publica un crònica barcelonina tanmateix ben partidista. Per exemple diu:

"L'escisió nacionalista de la Lliga que organitzà la nomenada Conferència nacional catalana, es liquidà definitivament en els actes del Palau d'art moderna del parc de Montjuich".

Cap altra relació no hauria vist un cronista objectiu entre la Conferència nacional i l'Assemblea regionalista, sinó la d'ésser aquesta darrera una manifestació provocada per les declaracions de nacionalisme integral fetes en aquella Conferència. La tesi política dels regionalistes no és pas la tesi de la Conferència nacional, ni la d'Acció Catalana. Perquè la dita escisió s'esvaïa calia que els acords de l'assemblea regionalista satisfessin les exigències patriòtiques dels nacionalistes. El senyor

Pruneda hauria informat més exactament els lectors del diari espanyol d'haver-los assabentat que els actes de Montjuich feren més tangible les diferències, fàcils d'establir, entre les tendències ideològiques dels dos agrupaments. És per ventura en les directives pràctiques—tasca catalanitzadora, ciutadanisme, lluita contra l'enemic comú allà on poden establir-se coincidències permanents o transitòries entre els diversos sectors del catalanisme. Si el punt de partida però és per ventura comú, la fita no és pas la mateixa. La divergent s'estableix ben precisa en establir els uns la independència nacional com un fi i en considerar els altres l'autonomia integral com un mitjà.

Acció catalana a Ripoll

El *Catllar*, de Ripoll, (29 juliol), a propòsit dels actes anunciats per a celebrar-hi, publica un article editorial del qual extraïem els següents comentaris:

"A les civilitzacions, a les cultures, als grans moviments ideològics les muntanyes solen ésser-hi tanmateix massa impermeables. Però si hi penetren hi troben un redós segur. Costa hores i hores de sol portar a les altes valls l'aigua del mar. Però aleshores es queda purificada, calmosa i transparent en aquells estanys oblidats i amables i en la vall riolent enjogassada, fecundant i dolça humitejant-ho tot, refrescant les goles assedegades, i ponderant l'alt silenci muntanyenc amb el cant humil i etern de les cascades blanques i els fontinyols escabellats.

I els homes som de la terra i de la mar com l'aigua i tenim la nostra meteorologia que s'adiu molt amb la meteorologia del cel.

De la terra plana foren foragitades per un vent tòrrid de l'Àfrica les gents i els costums catalans. Però el vent es girava en les carenes pirenenques i Ripoll fou un estany gloriós i transparent. Aquelles gents turbulentes i agitades de la plana deixaren llur turbulència com un sediment inútil i volaren, camí del blau transparent, en ales del vent que bufava cap als cims sòlids i serens. Tocaren de nou la terra pura que enyoraven i la purificació i l'enyorança la muntanya feren una magnífica renovació de la Pàtria.

Ara tornen a bufar mals vents. Però, través de les generacions catalanes, l'instint ens ha vingut a nosaltres i heu's ací aquesta magnífica prova de la realitat de la consciència catalana, que s'ha fet un instint de conservació que no ha oblidat, través dels camins dels torrents que portaren de nou les aigües al pla, aquelles valls propícies als estanyols blavencs i suaus on totes les coses es reflexen en una puresa

encisadora i que ens alliberen d'alçar massa penosament els ulls al cel per a contemplar les estrelles.

Un dia fou Jofre, avui és ACCIÓ CATALANA però sempre ha estat Catalunya que es recomença a Ripoll. Perquè Ripoll és la muntanya i perquè les muntanyes, si són poc permeables a les coses que vénen de fora, a voltes com una silenciosa catifa de neu, a voltes com una lúcida i recollida transparència d'estany, serven immaculat com una bolva meravellada del seu mateix naixement o destil·lat de la càlida soledat com una llàgrima, galtes avall, el sagrat tresor de la Humitat Nacional".

FONTS I DOCUMENTS

Estatuts d'Acció catalana

CAPITOL I

Objecte i finalitats

ARTICLE I

Es funda una entitat per a tots els catalans del món, nomenada "ACCIÓ CATALANA", amb domicili a Barcelona, l'objecte de la qual és d'obtenir el triomf de l'ideal nacionalista de Catalunya, basat en el dret de pròpia determinació.

ARTICLE II

Les finalitats immediates de l'entitat són:

a) Catalanitzar intensament el nostre poble i infondre en l'ànima dels catalans el sentit de dignitat civil, de justícia i de cultura.

b) Concentrar totes les energies nacionals de treball i de producció, per tal que Catalunya pugui abastar-se, en el possible, a ella mateixa, i adquirir una posició sòlida en les lluites derivades de la interdependència econòmica.

c) Espandir el sentit nacional amb prou generositat per tal que els estaments obrers i patronals que integren la producció agrícola, fabril i comercial aflueixin al nacionalisme i hi trobin ateses i harmonitzades en una superior coordinació, socialment justa, llurs iniciatives i actuacions de millorament cultural i econòmic.

d) Mantenir una estreta unió entre els catalans que estan a Catalunya i els que en viuen fora, portant a aquests el batec de la nostra vida i donant-los sensació de

presència dels nostres problemes amb el fi que tothora sentin que Catalunya és una i és un l'esperit nacional de tots els catalans del món.

e) Internacionalitzar el problema català donant-li un sentit de comprensió i d'aportació dins la comunitat dels pobles.

f) Cooperar al desentrotllament, a la difusió i al triomf del moviment nacionalista en les altres regions de llengua catalana.

CAPITOL II

Dels socis

ARTICLE 3

Els socis seran individuals.

No obstant, les associacions polítiques o patriòtiques que professin les doctrines proclamades per la "Conferència nacional catalana" podran actuar d'acord amb en Concell central d'ACCIÓ CATALANA en la forma que en cada cas s'establirà.

ARTICLE 4

La condició de soci obliga:

a) A pagar una quota anual de dotze pessetes i un plus de quantia discrecional

b) A complir amb els deures político-socials concretats a la "Conferència nacional catalana".

c) A la col·laboració personal, amb esperit de sacrifici, sempre que els serà reclamada.

ARTICLE 5

Per a entrar a formar part de l'Associació caldrà tenir setze anys i ésser presentat per un soci. El Consell central examinarà les propostes d'admissió i a la sessió immediata en tractarà i sota la seva única responsabilitat l'acordarà o la denegarà. La votació per aquests casos serà pel sistema de boles blanques i negres. Per l'admissió caldrà el vot favorable de les tres quartes parts del Consell.

ARTICLE 6

El Consell Central podrà aiximateix expulsar el soci que no compleixi lleialment les condicions o deures prescrits en l'article 5. L'acord d'expulsió serà pres seguint el procediment de l'article anterior i deurà reunir, per a ésser vàlid, la majoria absoluta del Consell.

CAPITOL III

Dels cabals

ARTICLE 7

Els cabals de l'entitat es formaran:

a) Amb les quotes obligatòries i voluntàries que pagaran els socis.

b) Amb els donatius que se li faran

amb destinació a la caixa general o amb destinació a campanyes especials determinades.

c) Amb els béns, que per qualsevol títol legal adquirirà, i llurs productes i rendes.

CAPITOL IV

Del Consell central

ARTICLE 8

L'entitat serà regida per un Consell central que es compondrà de sis membres designats per sufragi directe dels socis de l'entitat i d'un representant de cadascuna de les Comissions previstes a l'article 14.

Els membres del Consell hauran de residir a Catalunya.

ARTICLE 9

Amb el fi de no trencar l'orientació de les campanyes, l'elecció dels sis membres del Consell designats per sufragi directe, es farà per terços cada dos anys, dins la primera quinzena del mes de desembre, per començar d'actuar des del primer de gener següent.

Els sis membres designats per sufragi directe determinaran en la primera sessió de cada bienni la constitució del Consell, assignant-se els càrrecs següents: un president; dos vicepresidents; un tresorer i dos secretaris. Els delegats de les Comissions tindran el càrrec de vocals del Consell.

ARTICLE 10

Amb el fi de menar l'acció nacionalista amb un gran sentit d'unitat i amb incansable persistència, el Consell central tindrà la major amplitud de facultats i atribucions perquè sense limitació de cap mena, s'ocupi de tot ço que serà pertinent als fins i mitjans de la societat. Es reunirà, al menys, una vegada cada mes.

CAPITOL IV

De les Delegacions

ARTICLE 11

El Consell central procurarà d'establir a tots els pobles de Catalunya delegacions plurals o individuals, segons la importància i circumstàncies de cada localitat, nomenant, per això, a la persona o persones d'aquella que creurà convenient, i a les poblacions més importants de cada contrada establirà delegacions comarcals, delimitant-los el radi d'acció.

ARTICLE 12

La comesa de les delegacions és la següent:

a) Complimentar les ordres de la Junta executiva.

b) Propagar els ideals d'Acció Catalana.

c) Recaptar les quotes dels socis i altres ingressos de les respectives localitats.

d) Informar sobre tot allò que se'ls consultarà referent als objectius socials i que pugui tenir relació amb la localitat i comarca on són establertes; i, durant el mes d'octubre de cada any, trametran un raport dels treballs fets i resultats assolits en les respectives localitats i comarques, exposant els obstacles que trobin i indicant els mitjans de remoure'ls.

ARTICLE 13

Procurarà aixímateix el Consell central, d'anar establint delegacions en els pobles de fora de Catalunya, on visquin catalans, la tasca de les quals s'engranarà amb la dels organismes que actuïn a Catalunya. Pel que fa referència a la constitució, funcionament i activitat de les esmentades delegacions foranes, ho determinarà el Consell central a cada cas.

CAPITOL V

De les Comissions

ARTICLE 14

Responent a les finalitats immediates de l'Associació, es constituïran des d'ara les següents Comissions:

- Organització
- Propaganda
- Professorat
- Professions lliberals
- Professions artístiques
- Estudiants
- Pagesia
- Obrerisme
- Indústria
- Comerç
- Esports

ARTICLE 15

La Comissió d'Organització tindrà al seu càrrec la creació d'aquells serveis que pugui atendre ACCIÓ CATALANA en benefici dels patriotes.

La Comissió de Propaganda curarà de difondre l'ideari nacionalista català proclamat a la Conferència nacional catalana, per tots els mitjans de difusió al seu abast, especialment en forma escrita.

Les altres Comissions intervindran en el sector d'activitat social a què fan referència amb el fi d'infiltrar-hi l'esperit del nacionalisme català.

ARTICLE 16

Els sis membres del Consell central elegits per sufragi designaran les persones que han de formar cadascuna de les esmentades Comissions. Constituïdes aquestes, nomenaran un de llurs membres per a

formar part del Consell. El Consell renovarà les Comissions per meitat cada dos anys.

CAPITOL VI

De la Junta executiva

ARTICLE 17

Els membres del Consell central elegits per sufragi directe tindran el caràcter de Junta executiva, la qual ostentarà la representació legal i social de l'entitat i durà a compliment els acords, havent-se de reunir si més no, una vegada cada setmana.

CAPITOL VII

De les reunions generals

ARTICLE 18

Els socis d'Acció Catalana s'aplegaran en reunió general ordinària cada dos anys per a procedir a les eleccions reglamentàries i a l'aprovació dels comptes de la societat, prèviament sancionats pel Consell

central; i en reunió general extraordinària, sempre que ho acordarà el Consell central, per pròpia iniciativa, o perquè ho creurà convenient a petició de la tercera part dels socis, havent de tractar-se exclusivament de l'afer convingut en la convocatòria.

ARTICLE 19

Els acords en les Juntes generals es prendran per majoria de vots. En cas d'empatar, decidirà el de la presidència.

Cada soci podrà trametre per escrit a les oficines d'Acció Catalana el seu vot o la seva delegació en un altre soci.

CAPITOL VIII

De la dissolució

ARTICLE 20

En cas de dissolució d'Acció Catalana, els seus béns es destinaran a l'obra catalanista que acordaran els liquidadors.

NOTICIARI D'ACCIO CATALANA

El primer aplec comarcal

Com saben els nostre lectors, diumenge 27, tindrà lloc a la històrica vila de Ripoll el primer dels grans aplecs comarcals que ACCIÓ CATALANA es proposa d'anar celebrant a totes les contrades de Catalunya.

La diada tindrà una bella solemnitat i, a jutjar per l'entusiasme que ha desvetllat arreu, serà molt concorreguda. De tots els voltants de Ripoll arriben noves anunciant-hi la concurrència de grans estols de catalans patriotes i es pot donar per segur que els de Barcelona i d'altres pobles de la mar hi concorreran, també, en gran nombre.

Ultra el míting—en el qual parlaran els millors oradors d'A. C.: els senyors Bofill i Matas, Vidal de Llobatera, Rovira i Virgili, Martí Esteve, Massot, Gassol i d'altres, hi haurà ballades de sardanes i algun altre número de caient popular.

El comte Jofre, fundador de la nació catalana, hi serà especialment homenatjat, donant així a l'aplec un profund sentit de catalanitat i de decisió patriòtica.

Anunciant les festes de Ripoll s'han

imprès uns artístics segells i s'ha fet una gran escampadissa de cartells i lletres de convit. Els cartells són, per bé que sobris artístics, a tres tintes i orlats amb les quatre barres.

Periòdics adictes

S'anuncien per a publicar-se ben aviat dos periòdics nacionalistes adictes a ACCIÓ CATALANA. Ens és satisfactori de notificar-ho als nostres lectors. Per bé que podríem dir que avui dia gairebé tots els periòdics nacionalistes de Catalunya defensen unes conclusions idèntiques a les del nostre ideari, no és pas desagradable d'haver propulsat orgues nous d'opinió, íntegrament patriotes, i a més, a més, que ens distingeixin amb llur dilecció per l'obra que havem començat.

El nostre voler seria que, a no tardar, tots els diaris de Catalunya fossin d'Acció Catalana.

L'11 de setembre

Per als actes commemoratius d'aquesta data històrica, amics nostres de diverses viles catalanes ens han dema-

nat colaboració. De moment, a Breda i a Sitges, als actes que seran celebrats per a aquella commemoració, ACCIÓ CATALANA hi intervindrà activament així com és el desig de les joventuts patriotes de la localitat.

En el número vinent ampliarem les dades d'aquests actes i assabentarem els lectors dels altres que, en principi, també sota els auspicis d'ACCIÓ CATALANA s'ha fet públic l'intent de celebrar.

I N F O R M A C I O

Crida

El Centre autonomista de dependents del C. i de la I. ens trameta la crida següent:

CATALANS:

Els problemes nacionalistes plantejats en els diversos Estats d'Europa, estan essent, en gran part, resoltos: en llur totalitat, reconeguts i posats en vies de solució. Únicament el plet nacional de Catalunya resta no solament per a resoldre, sinó àdhuc negada encara la seva existència, per part de determinats sectors que exerceixen o estan en pla d'exercir les funcions de Govern del País.

Quan tots els pobles que lluitaren pel reconeixement de llur personalitat política es presten a gaudir el goig de la llibertat ben guanyada, i un afany de reconstrucció mou aqueixes pàtries amb el desig d'aportar els fruits de llurs característiques nacionals a l'obra comú de la civilització, Catalunya es sent encara ofegada dins una anquilosada organització estatal, que, feble i vulnerable per totes les imposicions, totes les corrupcions i totes les violències, únicament manté la seva coherència per a l'obra negativa de resistir-se impermeable a tota renovació i a la compresió de les lícites reivindicacions dels pobles que com Catalunya a ella sotmesos, en la consciència dels quals arrela, com a lògica conseqüència d'aquest espectacle, i cada vegada amb major fermesa, el convenciment que només a un estat d'imposició poden fiar el reconeixement efectiu de llurs drets.

No existeix, en la direcció de l'Estat espanyol, aquella elemental condició de govern, consistent—per la comprensió de les realitats presents i la previsió de les futures—en dominar el curs dels esdeveniments o en situar-se, davant dels que fatalment s'han de produir, en una posició intel·ligent que permeti conservar aquesta apariència de

dominació i, amb ella, el prestigi del poder públic i de l'Estat tot sencer, de fracàs en fracàs i de desfeta en desfeta, ha arribat al més lamentable descrèdit.

Per això quan Catalunya, políticament desorientada, descoratjada per dissensions interiors, atuda per reflexos que a la nostra terra—espiritualment i econòmicament lligada amb els pobles d'Europa—ha tingut la liquidació dels transcendents problemes econòmics i socials de la postguerra, ha moderat l'energia en els seus clams de llibertat i de justícia, s'ha donat per renunciada la nostra demanda i per extingida la nostra acció, atrevint-se inclús a iniciar contra nosaltres, potser per via d'assaig, atacs parcials adreçats per reprendre'ns les minses posicions guanyades o a desposseir-nos d'altres que ens són consubstancials.

Sortosament, sobreposant-se a les errors de la seva política, aixecant la seva espiritualitat per damunt les angúnies del seu viure—fruit dels desencerts, de la incomprensió i del desamor amb què ha estat governada—Catalunya s'arbora novament en la flama del patriotisme i obira, a la seva llum, el camí a seguir.

Comprentent que en la vida dels pobles com en la dels homes, el temps no passa pas debades i que hi ha moments irrepurables, Catalunya es disposa a guanyar el temps hastiosament perdut i a presentar-se definitivament davant l'enemic: l'Estat opressor.

Doncs bé, per a organitzar i mobilitzar l'Exèrcit de la Pàtria, algú ha de donar el mot d'ordre. No el poden donar els nostres massa nombrosos grups polítics, perquè llur veu tindria un so fragmentari i parcial que seria ingrat als altres.

Per això nosaltres, que constituïm l'organització social més forta i més pura que ha creat el Catalanisme, sentim la responsabilitat d'aquest acte i anem complir-lo. Així la nostra veu humil no oferirà dubtes

a cap nacionalista sobre la noblesa i el desinterès de la intenció.

La mobilització total de les nostres forces ha de precedir a la batalla. Nosaltres ens permetem d'assenyalar, àdhuc, una data exacta per a aquesta mobilització: la diada del *deu de setembre* vinent.

Nosaltres convidem, doncs, a tots els nacionalistes catalans a refermar en el sudit 10 setembre d'enguany la seva fe en Catalunya, a prestar en ell *jurament a la Pàtria*.

Nosaltres proposem, fins i tot, la fórmula d'aquest jurament: una fórmula breu, senzilla, sense elucubracions i sense mixtificacions: que tots puguin capir-la i tots puguin aprovar-la.

Demanam, doncs, a tots els patriotes catalans, organitzats en associacions de tota mena de fidelitats, que per al 10 setembre d'enguany aprovin i ratifiquin una declaració que de tots serà coneguda oportunament.

Ens adrecem especialment a tots els nacionalistes, sigui la que es vulgui llur denominació partidista, que exerceixin càrrecs d'elecció popular en els pobles, viles i ciutats de Catalunya, perquè en la sessió municipal del dia més aprop al 10 setembre, facin aprovar allí on sigui majoria, com acord consistorial, l'esmentada *declaració* o la subscriuguin com expressió de la voluntat dels partits que representin en la Corporació municipal. Si, per dissort, algún ajuntament fos encara clos al sentiment de Pàtria, els nacionalistes de la localitat poden aprovar la *declaració*, adaptant-la convenientment, en l'acte que els semblarà oportú de celebrar.

I tots procuraran donar-hi la solemnitat adequada perquè la voluntat de Catalunya es manifesti esplèndida i incontrovertible per aquells qui hauran d'escoltar-la.

Els acords sudits seran remesos amb la major urgència a les Oficines d'aquest Centre autonomista de dependents del comerç i de la indústria, i per al mateix dia 10 setembre nosaltres convocarem el poble de Barcelona i totes les representacions catalanes que s'hi vulguin ajuntar a una *gran manifestació*, per a fer conèixer a la Mancomunitat de Catalunya la voluntat del nostre poble que aquest organisme, que és l'inici del Govern català, sigui *immediatament* definitivament, el que representi i exerceixi la sobirania catalana.

A tots els patriotes catalans lliurem la nostra iniciativa, sense cobejances personals

ni dalers partidistes, que són incompatibles amb la història i la composició de la nostra entitat. Realitzats els actes del 10 setembre que nosaltres confiem tindran la grandesa de la finalitat que ens proposem, donarem per finida la nostra tasca. Mobilitzat l'exèrcit de la Pàtria, nosaltres, senzills soldats, ens confondrem humils en els rengles, esperant oir i obeir la veu ardent de manament, que el porti a la lluita i a la victòria...

Pel Centre autonomista de dependents del comerç i de la indústria:

El Consell directiu.

Sobre el front únic nacionalista

(De la *Tralla*, setmanari adherit a l'Unió catalanista).

"*Acció catalana*, portaveu dels nacionalistes adeptes als acords de la Conferència nacional catalana, en el seu número del 3 d'agost planteja d'una manera franca i sincera l'afer urgent i necessari del front únic del nacionalisme català.

Mai els nacionalistes radicals no han defugit d'aquells problemes que afecten d'una manera decisiva a la marxa del moviment alliberador de la Pàtria, i com creiem profitoses totes les enquestes i el recollir l'estat d'opinió dels nacionalistes catalans, comencem per no regatejar el nostre.

Entenem que la constitució del front únic nacionalista és necessària del tot per als interessos de la Pàtria. Necessària per molts motius, però, per sobre de tots, per damunt de tots, un de poderosíssim: la nacionalització de Catalunya.

La realitat catalana no existeix en l'escalf de les assemblees ni els mitings. L'observació del patriota català ha d'anar no solament al pregon de la gran ciutat, que, si bé cosmopolita, exterioritza evidentment la ocupació castellana, sinó a la comarca, al poble, fins al llogaret humilíssim. Perquè fins en el llogaret humilíssim, on la veu de la redempció no hi ha arribat mai, com tampoc no hi va el patriota ardent, ni la fulla nacionalista, allí hi ha arribat l'arma més cruel de la desnacionalització; per exemple: el piano de maneta.

I havem sentit amb l'ànima destrossada la cançó de la coblejadora espanyola, repercu-

tir en la solemne quietud del bosc milenari com un sacrilegi.

Ah, que és dura la lliçó pràctica!

Una altra demostració de la immensa tasca nacionalista que cal fer són els obstacles que els propagandistes de l'obra de l'Associació protectora de l'ensenyança catalana troben en els centres de cultura popular, on hi van en postulat a predicar no "el deure d'educar els fills en l'escola catalana, sinó les raons pedagògiques de l'ensenyament en català", amagant, encobrint, reprimint el foc nacionalista de la seva ànima; perquè l'exteriorització franca del mateix seria perillosa per a l'èxit d'aquella propaganda.

Havem dit mantes vegades que l'Ulster català no era una demarcació territorial, sino que era escampat per tota la Pàtria. On el nacionalisme haurà de combatre amb més ardor, no serà precisament en la població rural, sinó vers aquells estaments o sectors de la vida catalana que, lligats preferentment amb llurs interessos, fan ja i faran oposició en totes les etapes, d'alliberament de la Pàtria.

Cal que ens recollim en el nostre problema intern per a veure la grandiosa importància que el fet de la nacionalització catalana té en el nostre moviment nacionalista.

Podriem escriure inacabables consideracions en els diversos aspectes d'aquest problema, però, declarem en definitiva ço que els nacionalistes radicals havem dit mantes vegades: L'enemic és a casa!

Cal vèncer aquest enemic. Després, posessionats de casa nostra, retornats a nosaltres mateixos, reintegrat el poble a la tradició racial, llavors ens entendrem amb l'Estat d'una manera definitiva.

La tasca cabdal és la de la nacionalització: Tenim encara, a prop nostre, el germà bord que ens delata i ens traïx. Però a l'hora de l'alliberació els traïdors també seran occits. La raó poderosíssima del front únic és treure l'obstacle de casa nostra. Perquè la política no sols ofegà el veritable patriotisme, sinó que impossibilità la tasca catalanitzadora dels elements purs del catalanisme.

Resumint, aquest és un aspecte, el pri-

mer, que fixem els nacionalistes radicals a la totalitat de l'objectiu comú que hauria de tenir el front únic nacionalista i que *Acció catalana* desitja saber.

* * *

I ara anem a l'altre aspecte, el del plantejament de la nostra reivindicació nacional davant l'Estat i que és part integrant també de l'objectiu comú.

Celebrem el criteri que *Acció catalana* exposa perquè, a més d'ésser ben definit, està d'acord, completament d'acord, amb el dels nacionalistes radicals.

Diu *Acció catalana*:

"Un objectiu reduït a les eleccions seria molt mesquí en l'estat actual de la qüestió catalana. Caldria la fixació d'un més vast objectiu de conjunt. Un programa mínim a mantenir davant Madrid—casos de la Solidaritat catalana, de l'Assemblea de Parlamentaris i del moviment per l'Estatut de Catalunya—avui tampoc no interessaria massa. Si el programa fos massa modest no podria tenir l'adhesió dels grups que sostenen el nacionalisme integral. En aquest cas fóra preferible que la Lliga regionalista, sola o acompanyada dels minsos acòlits que té en diversos camps de la política catalana, realitzés les operacions pel seu compte i sota la seva única responsabilitat."

Quin serà, doncs, el programa de conjunt?

Cal tenir en compte que els nacionalistes catalans no han de plantejar sols llur problema davant Madrid, sinó que han de tenir una aspiració nacional de cara a Europa, de cara a Amèrica, de cara allí on hi hagi una comprensió i una política d'irredentisme.

Però sembla que *Acció catalana* ho plantejava vers l'Estat espanyol; i, davant d'això, nosaltres diem:

Reconeixement d'un Parlament i Govern catalans sots la denominació de República catalana.

Amb aquest programa mínim aniríem lleialment a tota intel·ligència nacionalista.

En la pròxima edició reprendrem l'assumpte."